

DİYARBAKIR MERKEZİNDEKİ KAFELERİN MÜZİK KÜLTÜRÜ VE SOSYO-KÜLTÜREL ETKİLERİ

Abdulkadir SUBATAN* & Arif MÖHSÜNOĞLU**

* Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Fakültesi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, kadirsubatan17@gmail.com

** Doç. Dr. Batman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Bölümü Müzikoloji Anabilim Dalı, abbasov7@yahoo.com

Received Date: 07.11.2024. Revised Date: 05.12.2024. Accepted Date: 15.12.2024

Copyright © 2024 Abdulkadir Subatan and Arif Möhsünoğlu. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Özet

Bu çalışma, Diyarbakır Merkez'deki kafelerin müzik kültürünü ve bu kültürün sosyo-kültürel etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Saha çalışması yöntemiyle yürütülen araştırmada, veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmış, görüşme soruları uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanarak araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmıştır. Çalışmada, kafelerin bireyler için yaş, cinsiyet ve sosyal statü fark etmeksizin etkileşim ve sosyal bağları güçlendiren bir "üçüncü mekân" işlevi gördüğü vurgulanmıştır. Araştırma, kafelerde çalınan müziklerin seçim sürecini ve bu seçimin ardındaki stratejik ve estetik yaklaşımları detaylı şekilde incelemiştir. Bulgular, işletmecilerin müzik seçiminde mekân atmosferine uyum, müşteri profiline hitap etme ve mekânsal kimliği güçlendirme gibi unsurları dikkate aldığını göstermektedir. Müziğin yalnızca bir arka plan unsuru olmadığı; bireylerin mekânda rahatlamasını, sosyalleşmesini ve mekâna aidiyet hissetmesini sağlayan önemli bir etkileşim aracı olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar, müziğin mekân atmosferini şekillendiren, müşteri memnuniyetini artıran ve topluluk oluşumlarını destekleyen bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışma, kafelerdeki müzik kültürünün bireysel deneyimlerin ötesine geçerek toplumsal dinamiklere etkiye bulunduğunu göstermekte ve bu bağlamda hem akademik alana hem de kafe işletmecilerine ve kültürel planlamacılara rehberlik etmeyi hedeflemektedir.

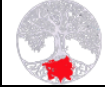
Anahtar Kelimeler: Müzik, Kültür, Müzik ve Sosyo-Kültür, Kafe

THE MUSIC CULTURE AND SOCIO-CULTURAL EFFECTS OF CAFES IN DİYARBAKIR CITY CENTER

Abstract

This study aims to examine the music culture of cafés in Diyarbakır city center and its socio-cultural impacts. Conducted using a field study method, data were collected through semi-structured interviews, and the interview questions were meticulously prepared based on expert opinions to ensure the study's validity and reliability. The study emphasizes that cafés serve as "third places" that foster interaction and strengthen social bonds regardless of age, gender, or social status. The research provides a detailed analysis of the music selection processes in cafés, exploring the strategic and aesthetic approaches behind these choices. The findings indicate that café managers prioritize factors such as alignment with the atmosphere, compatibility with the customer profile, and reinforcement of spatial identity when selecting music. Music is identified not merely as a background element but as a crucial interaction tool that facilitates relaxation, socialization, and a sense of belonging among individuals in the café setting. The results highlight that music shapes the ambiance of cafés, enhances customer satisfaction, and supports community formation.

The study demonstrates that the music culture of cafés extends beyond individual experiences, significantly influencing broader social dynamics. In this context, it aims to provide valuable insights for the academic field as well as practical guidance for café managers and cultural planners.

Keywords: Music, Culture, Music and Socio-Culture, Cafe

Giriş

Müzik, insanlık tarihi boyunca bir ifade ve etkileşim aracı olarak her kültürde yer bulmuş, bireyler ve toplumlar arasındaki bağları güçlendiren evrensel bir dil haline gelmiştir. İlk çağlardan itibaren, doğadaki sesleri taklit ederek başlayan bu sanat formu, duyguların, inançların ve toplumsal değerlerin aktarılmasında önemli bir rol oynamıştır. Bugün, müzik bireysel deneyimlerin ötesinde toplumsal belleği, kimlikleri ve kültürel mirası yansıtan güçlü bir araç olarak görülmektedir.

Bu araştırma, Diyarbakır'da kafe ortamlarının müzik kültürü üzerindeki etkilerini inceleyerek bu alanların sosyo-kültürel yapıya nasıl katkı sağladığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Kafeler, günlük yaşamın koşuşturmasından uzaklaşmak, sosyalleşmek ve dinlenmek isteyen bireylerin tercih ettiği "üçüncü mekânlar" olarak dikkat çeker. Bu çalışmada, kafe mekânlarında sunulan müziğin, sosyal etkileşim ve kültürel birikim üzerindeki etkileri ele alınarak müziğin toplumsal yapıdaki işlevine dair kapsamlı bir değerlendirme yapılacaktır.

Müzik

Müzik, insanın varoluşundan itibaren kullanılan bir araç olarak önemli bir rol oynamaktadır (İmik, 2020). İlk ortaya çıkış teorilerine göre, ilkel insanlar doğadan aldıkları sesleri kullanarak insan sesini enstrüman olarak kullanmaya başlamışlardır. Zamanla el çarpma ve vurmalı çalgılar gibi enstrümanlar geliştirmişler ve müzikle ritim oluşturmuşlardır (Tekçam, 2017). Müzik tarihsel olarak sürekli gelişmiştir. İnsan hayatının başladığı andan itibaren müziğe tanık olan bir varlık olan insanoğlu, hayatının her alanında müziği deneyimlemektedir. Kalp atışlarından adımlarımızın ritmine kadar birçok yaşamsal ritmik yapıyla karşılaşırız. Müzik, insan hayatında önemli bir rol oynamaktadır. Duygularımızla, düşüncelerimizle ve hislerimizle yakından ilişkilidir. Müzik, aşk, sevinç ve üzüntü gibi çeşitli duyguları ifade etmek için bir araç olarak hizmet etmenin yanı sıra gelenekleri, geçmişi, dini törenleri ve kültürü yansıtmada da kullanılmaktadır (İmik, 2020).

Toplum ve müzik bütünsel olarak birbirine bağlıdır. Müzik sadece bireyleri değil toplumu da etkileyebilir (İmik, 2014). Bu bağlamda müzik, her kültürün varoluşu içinde iletişim aracı olarak kullanılan evrensel bir dil olarak kabul edilir (Çuhadar, 2016).

Kültür

Kültür, bir toplumun geçmişten günümüze kadar süregelen tarihsel, siyasi, ekonomik, dini, sanatsal ve mimari yönlerini kapsayan bir bütündür. Kültür, sözlü ve yazılı olarak aktarılan toplumsal kuramların toplamıdır ve insanların konuşma, düşünme, öğrenme, dinleme ve yaratma yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlar. Tarım anlamına gelen "kültür" kelimesi Latince kökenli olup Türkiye Cumhuriyeti döneminde bir süre "ekin" kelimesi de kültürü ifade etmek için kullanılmıştır. Ancak daha sonra bu terim yaygın olarak kullanımdan kalkmıştır (Arslanoğlu, 2000).

Kültür, insanları hayvanlardan ayıran ve sadece insana özgü bir özelliktir. Kültür, sembolik bir sistem olarak insanlar tarafından paylaşılan ve gelecek nesillere aktarılan bir olgudur. Hayvanlar kültürel anlamda hareket etmezler; kuşlar yuvalarını yaparken ve arılar peteklerini inşa ederken tarih boyunca her zaman aynı yöntemleri kullanmışlardır. Ancak insanlar ilk çağlarda mağaralarda ve ağaç kovuklarında yaşarken zamanla kendi yaşam tarzını geliştirmiş ve bugünkü modern yaşama ulaşmıştır. İşte bu kültürün doğasıdır (Arslanoğlu, 2000).

Müzik ve Sosyo-kültür ilişkisi

Ritüeller, çeşitli ibadetler, danslar, gösteriler, festivaller ve diğer aktivitelerle televizyon kanallarından filmlere ve belgesellere kadar uzanan geniş bir yelpazede yer alan müzik, bireylerin ve toplumların yaşamıyla doğrudan etkileşim içinde olan sosyo-kültürel bir sanat dalıdır (Akın, 2018). İlk insanlardan günümüze kadar, müzik önemli bir iletişim aracı olmuştur ve nesiller boyunca bu geçiş sürecinde büyük bir görev üstlenmiştir. Bir kültürün müziğini dinlediğimizde, o müziğin ortaya çıkış sürecinden itibaren birçok özellik gözlemlenebilir. Örneğin, müzik eserinin içeriği kültürün dini inançlarını, dilini ve etnisitesini, gelenek ve göreneklerini, psikolojik durumlarını, barış ve savaşlarını vb. birçok önemli unsuru bünyesinde barındırabilir. Müzik eserleri sözlü veya sözsüz olarak birçok efsaneyi ve yaşamışlığı anlatmıştır. Bu bağlamda, müzik üzerinde yapılan incelemeler sayesinde o döneme ait tarihsel, siyasi, ekonomik vb. birçok veri elde edilebilir. Bu nedenle müzik kavramı, sosyo-kültürel yapıyla önemli bağlara sahiptir. Kısacası müzik, hayatımızın her alanında var olan bir sanattır (İmik, 2020).

Kafe

Kafe kelimesi, yabancı bir dil kökenli olup içeceklerin, yiyeceklerin ve hafif atıştırma ürünlerinin sunulduğu yerleri ifade etmektedir. Kafe mekânları, kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Bazı bölgelerde kafeler, ayaküstü tüketilen yiyecek ve içeceklerin servis edildiği yerlerdir. Diğer bölgelerde ise daha sıcak bir ortam sağlayarak insanların uzun süre oturup sohbet edebileceği mekânlar olarak tasarlanmıştır. Kafeler, sosyalleşme amacıyla tercih edilen yerlerdir ve toplum, coğrafya ve kültüre bağlı olarak müzik tarzları, dekorasyon stilleri, ürün çeşitlilikleri gibi unsurlarda farklılıklar gösterir (Çakı & Kızıltepe, 2017).

Kafeler, erkeklerden kadınlara, gençlerden yaşlılara kadar herkesin rahatlıkla gidebileceği, resmiyetin olmadığı ve dışlanmanın olmadığı nötr alanlardır. Kafeler genellikle uzun saatler boyunca hizmet verir ve konuları, oturma düzenleri, içecek ve yiyecek seçenekleri, müzik tercihleri, otopark imkânları ve fiyatları gibi faktörler insanların daha uzun süre burada vakit geçirmesine olanak sağlar ve tekrar ziyaret edilir. (Çakı & Kızıltepe, 2017).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Diyarbakırdaki kafelerin müzik kültürünü ve sosyo-kültürel etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Diyarbakır'daki kafelerin müzik kültürü ve sosyo-kültürel etkileri üzerine bir inceleme yapmayı amaçlamaktadır. Araştırmada, Diyarbakır'daki kafelerin müziğe yönelik algıları ve değerlendirmeleri ele alınmıştır. Kafe ortamlarında yiyecek ve içeceklerin sunulmasıyla birlikte, insanların ev ve iş ortamından uzaklaşarak sosyal etkileşimde bulunabilecekleri üçüncü bir mekân olarak hizmet verdiği düşünülmektedir. Her gün onlarca kişinin ziyaret ettiği bu ortamda zaman geçirmek, kafe kültürünün bir parçası olmak anlamına gelmektedir. Bu nedenle, üçüncü mekân olarak bilinen bu ortamın mesleki ve halk kültüründeki sınırlı da olsa öneminin incelenmesi gerektiği düşünülmüştür. “Üçüncü yerler kavramı” bireylerin hayatlarında bir kaçış yeri olarak tanımlanan ve gündelik yaşamlarında tercih ettikleri önemli yerlerdir.

Araştırma Modeli

Diyarbakır'daki kafelerin müzik kültürünün incelendiği bu araştırma, nitel bir araştırma yaklaşımı kullanmaktadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi yöntemlerle derinlemesine bilgi elde etmeyi amaçlamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 1999). Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı temelinde durum çalışması metodolojisi kullanılarak

gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması, sosyal bir yapı, grup, kurum veya kuruluş içerisinde meydana gelen olayları gözlemlemeyi ve anlamayı amaçlar. Bu yöntem, mevcut durumu ve olayları derinlemesine inceleyerek açıklamalar yapmayı hedefler. (Yılmaz vd., 2021). Araştırmada saha (alan) araştırması yöntemi kullanılmaktadır. Saha (alan) araştırması, incelenen konuyla ilgili doğrudan temas kurularak gerçekleştirilen bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Kafe ortamlarında gerçekleştirilen bu araştırmada da saha çalışması yapılmıştır. Bu çalışma sayesinde kafelerdeki müzik kültürüne ilişkin yerinde gözlem yapılabilmiş ve katılımcılarla görüşmeler yapılarak derinlemesine bilgi edinilmiştir.

Çalışma Grubu

Diyarbakır Merkez'deki farklı mahallelerde bulunan ve çeşitli müşteri kitlesine sahip olan kafeler araştırmacının ulaşabileceği ve araştırmaya katkı sağlayabilecek şekilde belirlenmiştir. Araştırma için gönüllü olarak işbirliği yapmayı kabul eden iki kafe işletmecisiyle görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeler aracılığıyla kafelerin müzik kültürü, sosyo-kültürel etkileri ve diğer ilgili konular hakkında bilgi toplanmıştır.

Tablo 1 - Çalışma Grubu

KOD	YAŞ	MESLEK	ŞEHİR	YER
İ 1	40	İşletmeci	Diyarbakır	75 caddesi
İ 2	31	İşletmeci	Diyarbakır	Winstown AWM

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, kafe müzik kültürüne ilişkin temel kavram ve konuların incelenmesi amacıyla gözlem-görüşme-gözlem tekniği kullanılmış ve notlar alınmıştır. Nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik sağlanması için sorular detaylı bir şekilde düşünülerek, düzenlenmiş ve iyileştirilmiştir. Görüşmeci, kendisini görüşme yapacağı kişilerin yerine koyarak sorularını oluşturmak için düşünce ve duygularını değerlendirmelidir. (Polat, 2022). Bu çalışma için görüşmeci 11 adet soru hazırlamıştır. Bu sorular, iki alan uzmanı tarafından kontrol edilmiş ve düzeltilmiştir. Düzeltmeler sonucunda soru sayısında değişiklik yapılmamış, bazı öneriler yapılarak soruların sonuna "neden" eklenmesi önerilmiştir. Bu öneriler dikkate alınarak sorular tekrar gözden geçirilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşmeler, katılımcılardan izin alınarak farklı günlerde yüz yüze gerçekleştirilmiş ve ses kayıtları alınmıştır.

Verilerin Analizi

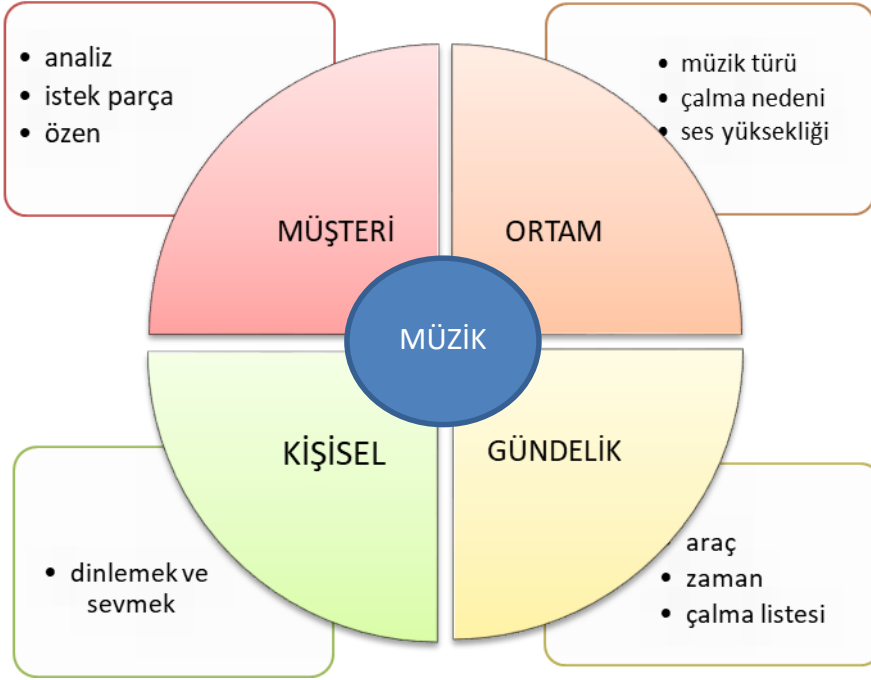
Bu çalışmada verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, metin içerisinde belirli karakterlerin sistematik ve tarafsız bir şekilde tanımlanarak daha derinlemesine sonuçlar elde etmek için kullanılan bir araştırma tekniğidir (Koçak & Arun, 2013).

Araştırmada kaydedilen veriler incelenmiş ve bu analiz doğrultusunda kodlar, kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Veriler titizlikle analiz edilmiştir. Ses kayıtları birden fazla kez dinlenmiş ve notlar alınmıştır. Maxqda programı kullanılarak yapılan nitel analizde öncelikle görüşmelerin metin haline getirilmesi işlemi gerçekleştirilmiş ve ardından bu metinler satır satır incelenmiştir.

Bu aşamada veriler her katılımcı için ayrı ayrı ele alınmış ve kodlama süreci devam etmiştir. Araştırmanın analizi sonucunda ortaya çıkan kodlar, kategoriler ve temaların güvenilirliğini sağlamak amacıyla bir akademisyen ve bir yüksek lisans öğrencisi katılımcılardan rastgele seçilen soruların analizini yapmaları istenmiştir. Katılımcıların yaptığı analizler sonucunda elde edilen kodlar, kategoriler ve temalar araştırmacının elde ettiği sonuçlarla uyumlu olduğu görülmüştür.

Tablo 2 kod - kategori- tema

MÜZİK başlığı altında oluşan bu bölümler şu şekildedir;

"ORTAM" bölümünde, müzik türü, çalma nedeni ve ses yüksekliği gibi faktörler incelenmektedir. Bu bölümde kafedeki müziklerin hangi türlerden oluştuğu, neden bu tür müziklerin çalındığı ve ses seviyesinin nasıl ayarlandığı hakkında bilgi toplanabilir

"GÜNDELİK" bölümünde ise kullanılan araçlar, çalma zamanı ve çalma listesi gibi günlük işleyişle ilgili faktörler değerlendirilebilir. Bu bölümde kafenin hangi araçlarla müzik çaldığı, ne zaman çaldığı ve nasıl bir çalma listesi hazırlandığı sorulabilir. "KİŞİSEL" bölümünde, çalışanların ve işletmecilerin kişisel müzik tercihleri ve etkilenme durumları incelenebilir. Bu bölümde çalışanların iş performansını nasıl etkilediği konusunda fikirleri alınabilir ve işletmecilerin kendi müzik tercihlerinin nasıl şekillendiği araştırılabilir.

"MÜŞTERİ" bölümünde ise müşterilerin müzik analizi, istek parça talepleri ve kafenin müziğe ne kadar özen gösterdiği gibi faktörler değerlendirilebilir. Bu bölümde müşterilerin kafedeki müziği nasıl değerlendirdiği, istek parçaları olduğunda ne tür parçalar talep ettikleri ve kafenin genel olarak seçici bir şekilde mi yoksa daha rastgele mi müzik çaldığı araştırılabilir.

Bulgular

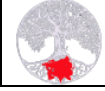
Diyarbakır'daki kafelerin müzik kültürlerinin incelendiği bu çalışmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

1. Müzik Türü ile İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde dinletilen müzik türlerinin değişken olduğu tespit edilmiştir. Ağırlıklı olarak "yabancı müzik" kullanıldığı fakat zaman zaman Türkçe şarkılara da yer verildiği görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

"İngilizce yabancı şarkılar çalıyoruz konsept gereği de o gerekiyor yani."

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili:

“Bizim buradaki müzik tarzına dikkat ettiyseniz daha çok böyle Fransız müzik, Afrika müzikleri her telden var yani.” aktarımında bulunuyor.

2 Çalınan Müzikler ile İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde niçin müzik çaldıkları örüntülü olduğu tespit edilmiştir. Ağırlıklı olarak “müşterilerin rahatsız olmayacak şekilde” çaldıkları görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

“Kulaktan böyle hafif muhabbet ederken masada insanlar birbirinden rahatsız olmasın diye birbirine sesi gitmesin diye müzik yapıyoruz, yani müzik çalıyoruz en azından hani iki masa aradaki iki metre işte onlar birbirlerini duymasınlar, muhabbetlerini duymasınlar diye müzik yapıyoruz.

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili:

Daha çok insanları rahatlatan müziklerin çalınmasından yanayım ben.

3. Müziğin Ses Yüksekliği ile İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde müziğin ses yüksekliği örüntülü olduğu tespit edilmiştir.

Ağırlıklı olarak “müşterilerin rahatsız olmayacak şekilde” ayarladıkları görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

Yani eee ortalama 5 metredeki iki masa arasındaki yani 2 metre 2 -5 metre arası diyelim. Eee iki masa arasındaki ses tonları birbirlerine gitmeyecek, birbirlerini dinlemeyecek kadar sesini yükseltiyoruz. Yani ona göre yükseltiyoruz.

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili:

Ya şöyle ses yüksekliği ile alakalı insanları rahatsız etmeyecek şekilde fakat o müziğinde insanları keyiflendirebileceği şekilde ayarlıyoruz.

4. Araçlar ile İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde çalınan müziklerde kullanılan araçların değişken olduğu tespit edilmiştir.

Bu çerçevede, kafelerde kullanılan araçların kafe çalışanları ya da işletmeci tarafından belirlenmediği görülsede işletmecinin kendi kullandığı araçlarda görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

Kendileri ayarladığı bir şey var, kendileri organize ettikleri bir radyo var David FM diye onu çalıyor burda.

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili

Mesela proglamlıyorum ben orda premiumden ayarlamışım kendi kendine akıp gidiyor yani kimse karışmasada tarza göre saatine göre gidiyor.

5. Zaman ile İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde çalınan müziklerinin ne zaman çaldıklarını örüntülü olduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda, kafelerin açılışından kapanışına kadar istinai (elektrik kesilmesi, arıza vb.)bir durum olmadığı sürece müziğin sürekli çaldığı görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

Sürekli çalıyor, sürekli insanlar misafirlemiz gelmeye başladığında müzik çalıyor

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili

Kesinlikle sürekli müzik çalıyor. Sabah sekizde burası açılır. Sabah sekizden gece on ikiye kadar sürekli müzik çalınır hani istisnayı durumlar haricinde hani ezan okunur müziği kapatırız. Onun dışında müzik sürekli çalıyor yani çalınması gerekiyor burda müzik

6. Çalma listeleri ile İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde çalınan müziklerinin çalma listeleri değişken olduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda, kafelerin kendi çalma listelerini düzenlemediği görülsede zaman zaman kendi çalma listelerini düzenlediği de görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

Yani eeee David FM de kendi DJ si kendisi onu organize ediyor sürekli aynı müzik değil yani. Yani herhalde onu tam olarak nasıl şey yaptığını bilmiyorum ama güzel bir müzik yapıyor yani.

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili

Mesela proglamlıyorum ben orda eeeee premiumden ayarlamışım kendi kendine akıp gidiyor yani kimse karışmasada tarza göre saatine göre gidiyor.

7. İşletmecinin Dinlediği ve Sevdiği Müziklerle İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde işletmecilerin dinlediği ve sevdiği müziklerin değişken olduğu tespit edilmiştir.

Bu çerçevede, farklı kültürlerin müziklerini dinledikleri ve sevdiği görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

Müzik pek bi müzik kültürü yok, aslında böyle zazaca müzik, zazaca belki de Kürtçe kürt dinlerim kürdüm ama Zazaca hoşuma giden bir müzik diyebilir. Kürtçe eskileri severim, dengbejleri severim. Şakiro mesela Şıvan Perver gibi Xelil Xemgin gibi Aram Tigran gibi o müzikleri hoşuma gidiyor yani.

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili

Çok severim hatta bizim burdaki müzik tarzına dikkat ettiyseniz daha çok böyle Fransız müzik Afrika müzikleri her telden var yani ııı hatta daha önceki yerlerde bizde dj kabinleri vardı. Dj kabininin başına geçip kendim müzik yapardım. Hani şimdiki dj algısı şey olmuş tekno müzik cluplarda falan değil aslında. Hatta ben buraya işletme sahipleriyle de konuştum. Buraya kahvaltıda dj getirmeyi ve güzel kahvaltı müzikleriyle burda güzel bir şova dönüştürmeyi düşündük tabi ama onun tarzı falan da farklı yani o şekilde çok severim yani. Mesela caz müziği ben çok severim mesela o tarz.

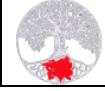
8. Müziklerin Analizleriyle İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde müzik analizlerinin örüntülü olduğu tespit edilmiştir.

Ağırlıklı olarak müziklerin müşteriye göre analiz edildiği görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

Müşteriye göre genel analiz edildikten sonra bu David 85 tane şubesi var bu 85 şubesi hep analiz edilmiş hangi müzikle ilgili tercih ediliyor bu tarz müzik.

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili

Bildiğiniz üzere Firuze Kahve'nin Sezen Aksu'nun "Firuze" şarkısından esinlenerek yola çıktığı gerçektir. Fakat şöyle bir durum var mesela ben ilk buraya geldiğim zaman ilk anlaşma yaptığımız zaman bana hani bizim konseptimizde şuan da Firuze konseptinde 6,7 tane Firuze olduğu için Süveydalarda ona ait eee yani toplamda bi 8,10 tane işletme olduğu için Françayz vermiyor. Sezen Aksu çalışıyor hani Türkçe müzik falan ben biraz buna şey yaptım hani Türkçedense daha çok insanları rahatlatan müziklerin çalınmasından yanayım ben. Aslında şimdi Türkçe bir süreden sonra insanları bayar, Sezen Aksu da eeeee çalsanız bayar. Yani ne çalarsanız çalın bir süreden sonra bayar.

9. İstek Parçalar ile İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde istek parçaların örüntülü olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, istek parçaların çalınmadığı görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

Müşteri istek parçalarını çalmıyoruz.

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili

Yok, istek parça çalmıyoruz. Doğum günlerinde dâhil istek parça çalmıyoruz. Doğum günlerinde tek bir tane doğum günü şarkımız var onu çalıyoruz.

10. Müziğe Verilen Özen ile İlgili Bulgular

Araştırmada kafelerde çalınan müziklere verilen özen örüntülü olduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda, müziklerin özenle seçildiği görülmektedir.

Örneğin Katılımcı 1 konu ile ilgili şöyle bir aktarımda bulunuyor:

Tabiki buna özen gösteriyoruz özellikle çok mesela bizim burdaki konsepte hareketli müzik olmaz. Eğlence merkezi değil sonuçta aileleri hitap eden bir yerdir. Yani rahatsız etmeyecek hafif müzik

Katılımcı 2 aynı konu ile ilgili

Müzik seçmekte özen gösteriyoruz tabiki de çünkü şimdi atıyorum bir arabeskin çalınması farklı olur bi ya da ne bilim hani yabancı caz bir müziğin çalınması farklıdır, tekno bir müziğin hani cluplarda çalınan müziklerden bahsediyorum tekno müziğin alınması farklıdır. Mesela caz müziği ben çok severim mesela o tarz.

Sonuç ve Öneri

Araştırma sonuçlarına dayanarak, Diyarbakır'daki kafelerin müzik kültürü ve sosyo-kültürel etkileri belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, kafelerde çalınan müzik türlerinin genellikle hafif, slow ve yabancı şarkılardan oluştuğunu göstermektedir. Müziğin ses seviyesi ve tarzı, müşterilerin rahatsız olmaması için özenle ayarlanmaktadır. Araştırmaya katılan kafe işletmecilerinin dinledikleri müzikler arasında belirgin farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, çalma listeleri gelen müşterilerin analiz edilerek belirlenmekte ve istek parçalarına yer verilmemektedir.

Bu bulgular, Diyarbakır'daki kafe ortamının müzik tercihlerini ve kullanımını şekillendiren faktörleri ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, müzik seçiminin dikkatlice yapıldığı ve müşterilerin konforunu ön planda tutan bir anlayışın olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları, Diyarbakır'daki kafelerin kültürel ve sosyal bağlamda benzersiz bir müzik deneyimi sunma amacıyla çeşitli faktörleri göz önünde bulundurduğunu göstermektedir. Bu bulgular,

kafe işletmecileri ve müzik endüstrisi profesyonellerine, kafe atmosferini belirlemede ve müşteri memnuniyetini sağlamada daha fazla anlayış geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu öneri, araştırmanın kapsamını genişletmek ve daha kapsamlı bir anlayış sağlamak için değerli olabilir. Diyarbakır'daki kafelerin müzik kültürüne yönelik olarak müşterilerin tercihlerini ve çalışanların müzikten etkilenme durumunu anlamak amacıyla bir anket yapılması önerilmektedir. Anket, müşterilere hangi tür müzikleri dinlediklerini veya sohbet ederken hangi tür müziklerden keyif aldıklarını sormak gibi sorular içerebilir. Ayrıca, çalışanların iş performansını nasıl etkilediğine dair düşüncelerini de içeren bir bölüm eklemek faydalı olabilir. Bu şekilde, hem müşterilerin beklentileri hem de çalışanların deneyimleri göz önünde bulundurularak daha bütüncül bir analiz yapılabilir. Bu önerilen yaklaşım, araştırmanın sonuçlarını daha ayrıntılı bir şekilde açıklamanıza ve Diyarbakır'daki kafelerin müzik kültürü üzerindeki etkileri daha iyi anlamana yardımcı olabilir. Ayrıca, çalışanların müzikten nasıl etkilendiklerini ve çalışma performanslarına nasıl yansıdığını değerlendirmek, kafe ortamının genel dinamiklerini anlamak için önemli bir katkı sağlayabilir.

Kaynakça

- Akın, B. (2018). Kültürel Bellek ve Müzik. *Eurasian Journal of Music and Dance*, s:101-117.
- Arslanoğlu, İ. (2000). Kültür ve Medeniyet Kavramları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*.
- Çakı, F. & Kızıltepe, B. (2017). Üçüncü Yerler Olarak Kafeler ve Gençlik: Balıkesir Örnek Olay İncelemesi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(1), 173-202.
- Çuhadar, C. H. (2016). Müzik ve Müzik Eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 25.1: 217-230.
- İmik, Ü. (2014). *Müzik ve Medya*. Gece Kitaplığı Yayınevi, Ankara.
- İmik, Ü. & Haşhaş, S. (2020). Müzik Nedir ve Hayatımızın Neresindedir. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 6(2), s:196-202.
- Koçak, A. & Arun, Ö. (2006). İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem Sorunu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 21-28.
- Polat, A. (2022). Nitel Araştırmalarda Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Soruları: Soru Form ve Türleri, Nitelikler ve Sıralama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 161-182.
- Tekçam, G. (2017). Eski Mısır Uygarlığında Müzik ve Müzik Enstrümanları. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (12), 155-170.
- Yıldırım, A. & Şimsek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, 11 Baskı (1999-2018), Ankara.
- Yıldırım, A. & Şimsek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, 9. Baskı, Ankara.
- Yılmaz, H. & Sakarya, G. & Gayretli, Ş. & Zahal, O. (2021). Covid-19 ve Çevrimiçi Müzik Eğitimi: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Journal of Qualitative Research in Education*, (28).